

Kraków, 16.01.2024

Apel do Radnych Miasta Krakowa o naprawę Strefy Czystego Transportu i odrzucenie inicjatywy uchwałodawczej komitetu Kraków dla Kierowców

My niżej podpisani stanowczo apelujemy o jak najszybszą korektę założeń Strefy Czystego Transportu w Krakowie z uwzględnieniem orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dn. 11.01.2024 i sprzeciwiamy się żądaniom komitetu uchwałodawczego Kraków dla Kierowców. **Wzywamy Państwa Radnych o odrzucenie przedłożonej przez ten komitet inicjatywy uchwałodawczej.** Jednocześnie zaznaczamy, że jesteśmy otwarci na dialog w sprawie ewentualnych zmian w zakresie SCT pod warunkiem zapewnienia niezbędnej poprawy jakości powietrza w naszym mieście.

Pomimo znacznej poprawy jakości powietrza w Krakowie na przestrzeni ostatnich 10 lat, która nastąpiła dzięki wprowadzeniu przez miasto zakazu palenia węglem i drewnem, stężenia zarówno pyłów jak i dwutlenku azotu wciąż znacząco przekraczają normy ustanowione przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Przykładowo, roczne stężenie NO₂ odnotowane w 2022 r. na stacji pomiarowej przy Alei Krasińskiego **przekroczyło normy WHO prawie pięciokrotnie i było najwyższe w kraju!**¹ Również roczne normy WHO dla drobnego pyłu PM_{2,5} zostały przekroczone niemal 4-krotnie. **Główną przyczyną tak wysokiego zanieczyszczenia krakowskiego powietrza dwutlenkiem azotu jest transport drogowy** – odpowiada za około 80% stężenia NO₂ przy ciągach komunikacyjnych oraz za niemal 70% na obszarach oddalonych od nich².

Zanieczyszczenia komunikacyjne mają negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, w tym zdrowie dzieci. Długotrwałe oddychanie powietrzem o stężeniu NO₂ większym o 10 µg/m³ powoduje **wzrost ryzyka zachorowania na astmę nawet o 10-17%**. Wysokie stężenia NO₂ **zwiększają również ryzyko wystąpienia ostrych infekcji górnych dróg oddechowych u dzieci** – 9% dla stężenia wyższego o 10 µg/m³. Badania epidemiologiczne potwierdzają także **wzrost ryzyka wystąpienia zgonu z powodu zapalenia płuc lub oskrzeli** – dla wzrostu stężenia NO₂ w powietrzu o 10 µg/m³, ryzyko rośnie to aż o 6%³. Psychologowie z Uniwersytetu Jagiellońskiego⁴ ustalili, że w okresach wysokich stężeń dwutlenku azotu w miejscach, w których uczą się dzieci, notuje się ich **obniżoną zdolność do podtrzymania uwagi w zakresie potrzebnym do zapamiętywania i rozumowania.**

Przyjęta w listopadzie SCT była wynikiem daleko posuniętego kompromisu między tym, co powinno być wprowadzone ze względu na ochronę zdrowia mieszkańców, a zadaniem o interes osób poruszających się najbardziej emisyjnymi samochodami. Wymagania SCT są w związku z tym łagodne – w 2026 roku będą mogły się po niej poruszać nawet 17-letnie Diesle i 26-letnie samochody z silnikiem benzynowym.

¹ W 2022 roku stężenia NO₂ na stacji przy al. Krasińskiego wyniosły 47 µg/m³, a na pozostałych stacjach, przy ul. Bujaka, Bulwarowej i Dietla odpowiednio 29 µg/m³, 21 µg/m³ i 29 µg/m³. Norma Światowej Organizacji Zdrowia, przyjęte ze względu na ochronę zdrowia, wynosi 10 µg/m³.

² <https://www.nik.gov.pl/plik/id.23218,vp.25925.pdf>,

https://powietrze.malopolska.pl/wp-content/uploads/2023/12/Zalacznik-nr-2-do-uchwaly-Nr-LXXV_1102_23-z-dn-20-listopada-2023.pdf

³ <https://healpolska.pl/aktualnosci/jak-dwutlenek-azotu-wplywa-na-zdrowie-nowy-przeglad-naukowy/>

⁴ https://www.uj.edu.pl/wiadomosci/-/journal_content/56_INSTANCE_d82IKZvhit4m/10172/152907308

Przyjęcie przez Państwa Radnych uchwały proponowanej przez komitet Kraków dla Kierowców byłoby **pogwałceniem podstawowych zasad praworządności**. Zgodnie z polskim prawem, inicjatywę do zmian lub uchylenia Strefy posiada w przypadku Krakowa jedynie Prezydent Miasta⁵. Zagłosowanie za inicjatywą Komitetu Kraków dla Kierowców oznaczałoby likwidację Strefy **bez przeprowadzenia konsultacji społecznych, co byłoby rażącym naruszeniem norm stanowienia prawa w Polsce**. Nowy Program Ochrony Powietrza, przyjęty pod koniec 2023 roku, również zobowiązuje władze Krakowa do wdrożenia SCT, w kształcie przyjętej już w listopadzie 2022 roku uchwały. Brak jej wdrożenia będzie skutkować karą pieniężną (do 0,5 mln zł).

Dalsza poprawa jakości powietrza w Krakowie wymaga znaczącego ograniczenia emisji pochodzących z ruchu samochodowego. Strefa Czystego Transportu jest realnym rozwiązaniem, które pozwala osiągnąć ten efekt, nie ograniczając jednocześnie możliwości poruszania się autem po mieście. Apelujemy do Państwa o odrzucenie inicjatywy uchwałodawczej Kraków dla Kierowców i naprawę uchwały o Strefie Czystego Transportu! Apelujemy o ochronę zdrowia mieszkańców, w tym grup najbardziej narażonych: dzieci i osób starszych!

Podpisy:

1. Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy
2. Stowarzyszenie Kraków Miastem Rowerów
3. Fundacja Kraków - Miasto Przyszłości
4. Stowarzyszenie Akcja Ratunkowa dla Krakowa
5. Fundacja Rodzic w Mieście
6. Fundacja Przestrzeń do Życia
7. Fundacja Pójdźmy w Las
8. Rodzice dla Klimatu
9. Polski Klub Ekologiczny Okręg Małopolski
10. Inicjatywa Tramwaj na Mistrzejowice
11. Stowarzyszenie Ulepszamy Kraków!
12. WWF Polska
13. Towarzystwo na Rzecz Ochrony Przyrody
14. Inicjatywa Pieszy Kraków
15. Strajk dla Ziemi - Earth Strike - Kraków
16. Fundacja Otwarty Plan
17. Fundacja Frank Bold
18. Wieloświaty
19. Magdalena Millert - Pieing
20. Ratujmy Kleszczowskie Wąwozy
21. Inicjatywa Wspólny Las
22. Stowarzyszenie Instytut na rzecz Ekorozwoju
23. Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA
24. HEAL Polska
25. Clean Cities Campaign Polska
26. Europejskie Centrum Czystego Powietrza
27. Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki

⁵ Procedura przyjmowania uchwał o ustanowieniu strefy czystego transportu jest szczegółowo uregulowana w ustawie z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 875 z późn. zm.).

28. Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
29. Client Earth Polska Prawnicy dla Ziemi
30. Towarzystwo dla Natury i Człowieka
31. Warszawski Alarm Smogowy
32. Fundacja Czas Wolny
33. Stowarzyszenie Nasza Olszanica
34. Stowarzyszenie Funkcja Miasto
35. Fundacja Dzieci w Naturę
36. Grupa Tęczowa Bezprzemocowa
37. Stowarzyszenie Wspólne Podgórze
38. Stowarzyszenie Przestrzeń-Ludzie-Miasto
39. Inicjatywa Czyste Niebo nad Krakowem
40. Stowarzyszenie Wymiar Społeczny
41. Stowarzyszenie Klub Gaja
42. Greenpeace Polska
43. Inicjatywa Aktywni Mieszkańcy osiedla Centrum D
44. Inicjatywa Zielony Blok
45. Kongres Ruchów Miejskich
46. Partnerstwo dla Bezpieczeństwa Drogowego
47. Akcja Demokracja
48. Koalicja Klimatyczna
49. Fundacja Climate Strategies Poland
50. Ekowyborca
51. Fundacja Niezależny Instytut Edukacji Emocjonalnej
52. Fundacja Ilmarinen na rzecz rozwoju zintegrowanego i zrównoważonego transportu lokalnego
53. Federacja Zielonych - Grupa Krakowska
54. Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Wspólna Ziemia